

RAADADKA DAMMAANADDA

QEYBTA I

XIRTIIRKA U DHAXEEYA QOFKA WAX

DAMMAANAY IYO DEYNLAHA

Qodobka 661aad

1. Qofka wax dammaantay waxey isku mar xorroobayaa deynqabaha. wuxuu ku istaagi karaa deynlaha wax all-aale wixii hor istaag ah ee uu leeyahay deynqabaha (ecczioni opponibili dal debitore).

2. Hase yeeshe, haddii is hortaaga deynqabaha uu ku dhisan yahay awood la'aantiisa, qofka wax dammaantayna ogaa awood la'aantaasi waqtigii heshiiska la sameeyey kuma hor istaagi karo.

Qodobkaaad 662

Haddii deynlaha uu oggolaado shey ka dhigan bixinta, deynta qofka wax dammaanay waa xur, xataa haddii sheygaas cid kale gadaal ka soo sheegato.

Qodobka 663aad

1. Qofka wax dammaantay wuxuu ka xoroobayaa ilaa iyo inta ay la'eg tahay qiimaha dammaanaddiisa, deynlaha uu sheegan taxadar la'aan awgeed.

2. Dammaanadaha (granzie) lagu xusay qodobkan, dhammaantood waa kuwo giddigood la siiyey deynlaha xataa haddii la sameeyey dammaanadda kaddib iyo kuwa ku xusan sharciga.

Qodobka 664aad

1. Qofka wax dammaantay kama xuroobayo daahidda deynlaha soo jeedinta daewadihiisa iyo inuu iska daayo, soo jeedintooda.

2. Hase yeeshe, wuu xuroobayaa haddii deynlaha uusan soo jeedin arjigiisa lidka ku ah deynqabaha ilaa 6 bilood gudaheeda laga billaabo marka uu qofka wax dammaanay uu xasuusinta siiyo (intimazione), haddii aan deynqabuhu uusan siinin qofka dammaanay dammaanad kaafi ah.

Qodobka 665aad

Haddii deynqabuhu uu musallifo (fallisce), deynluhu waa in uu ka qaybgeliyaa musallifaadda deyntiisa. Hadduusan yee-
lin, wuxuu waayayaa xaqiisa ah in uu dacweysto qofka wax dama-
maanay ilaa inta u dhiganta khasaaraha ka yimid yeelid la'aan-
taas (missione).

Qodobka 666aad

1. Deynqabaha waa in uu waqtiga bixinta (momento del
pagamento) ku wareejiyaa qofka wax dammaanay waraaqaha
(Titoli) muhiimka ah ee uu ku dacweysan lahaa deynqabaha.

2. Haddii deyntu ay ku damaanan tahay rahan guurto
(ipoteca mobiliare) ama xaq haysasho (ritenzione) ee guurto
ah, deynlaha waa in uu ugu tanaasulaa dammaanadda qofka
wax dammaanay.

3. Haddii ay deyntu ku dammaan tahay dammaanad
maguurto (granzia immobiliare) deynluhu waa in uu sameeyaa
hababka u dejisan wareejinteeda. Kharajka wareejinta wuxuu
dul saaran yahay qofka wax dammaanay oo isna ugu noqon
karo deynqabaha.

Qodobka 667aad

1. Deynlaha gooni ahaantiisa ma dacweysan karo qofka
dammaanay ilaa iyo inta uu ka dacweysanayo deynqabaha.

2. Ma gelin karo fulin xoolaha qofka wax dammiinay
ilaa iyo inta lagu fulinayo deynta. Markaasna, qofka wax dam-
miinay waa inuu ku doodaa xaqaa.

Qodobka 668aad

1. Haddii qofka wax dammiinay uu codsado fulinta, waa
in uu kharajkiisa ugu tilmaamaa deynlaha xoolaha deynqabaha
ee ku filan bixinta deynta.

2. Xoolaha uu tilmaamay qofka wax dammiinay lama
tixgelinayo haddii ay dibedda ka jiraan Soomaaliya ama haddii
la isku haysto.

Qodobka 669aad

Markasta ee qofka wax dammiinay xoolo u tilmaamo, deyn-
laha wuxuu uga mas'uul yahay bixin la'aanta deynqabaha ee
ku timid in aan dacwadda lagu oogin waqti habboon.

Qodobka 670aad

Haddii dammaanad ceeyneed (granzie reale) si sharci ah loo bixiyo ama heshiis awgiis iyadoo la dammaanayo deyn (credito) iyo haddii dammaanaddii gadaal laga bixiyo ama isla marka la dhiso dammaanaddaas ayadoo aan la eaddeynin in lala qabo deynlaha ku fulinta xoolaha qofka wax dammiinay; lama sameyn karo marka lagu fuliyo xoolaha dammaanadda loo bixiyey.

Qodobka 671aad

1. Haddii dadka wax dammiinay ay badan yihiin aynan wadaagin mas'uuliyadda, loona haysto isla deyntii ayagoo ku wada qoran isla hal warqad, deynta waa loo wada qaybinayaa, deynluhuna kuma daaweysan karo qof iyaga ka mid ah, intii qof waliba uu dammiinayey mooyaane.

2. Haddii dammaanad qaadayaasha ay isaga waajib dhigeen waraaqo is xiga «atti sucessivi» qof waliba wuxuu mas'uul ka yahay deynta oo idil, hadlii aan la taxfudsan ka faa'iideysiga qeybinta.

Qodobka 672aad

Dammaanad qaadaha la wadaaga mas'uuliyadda deynra baha uma bannaana in uu ka faa'iideyso fulinta.

Qodobka 673aad

Qofka wax damiinaya oo ah la wadaage mas'uuliyadda xuu ku doodi karaa dhammaan is hortaagyadda loo oggolaayay hay qofka wax damiinay ee keliga ah (fidenssore semplice) wixii ku saabsan deynta.

Qodobka 674aad

Wax damiinayaasha Maxkamadeed ama sharciyeed, mar kasto wey wadaagaan mas'uuliyadda.

Qodobka 675aad

Haddii ay jiraan wax damiinayaal badan oo wadaaga mas'uuliyadda, midka deynta oo idil bixiya markii ay muddadu idlaato wuxuu mid kasto ka codsan karaa in uu qeybtiisa deynta u celiyaa iyo qeyb walba ee damiinqaadayaasha wax bixin karin (quote dei fidenssori insolventi).

Qodobka 676aad

Deynlaha ma dacweyn karo qofka wax dammiinay ilaa uu ka dacweysto wax dammiinaha asalka ah, haddii eynan labada wax damiinay ayan wadaagin mas'uuliyadda.

QAYBTA II

XIRIIRKA U DHEXEeya QOFKA WAX
DAMMIINTAY IYO DEYNQABAHA

Qodobka 677aad

1. Qofka wax dammiinay waa in uu intuusan bixinin deynta u sheegaa deynqabaha haddii kale waxaa ka lumaaya xaqiisa oo ah inuu dacweysan karo deynqabaha haddii uu kani marka hore bixiyey ama haddii waqtiga ay deyntii dhacday uu qabo sababo uu caddeeyo baabi'inta ama dhammaadka deynta.

2. Haddii deynqabaha uusan diidin bixinta qofka wax dammiinay wuxuu haysanayaa xaq dib ugu noqoshada (azione di regresso) deynqabaha xataa haddii kani uu mar hore bixiyey ama uu qabo sababo uu ku caddeeyo baabi'inta ama dhammaadka (estinzione)deynta.

Qodobka 678aad

Qofka wax dammiinay oo bixiya deynta wuxuu la wareegayaa wixii xuquuq ah ee deynlaha uu ku lahaa deynqabaha. Hase yeeshee, haddii uu bixiyo deynta qaarkeed kuma isticmaali karo xuquuqdaas inta uu deynlaha uusan ka uruursanin inta laga qabo oo dhan.

Qodobka 679aad

1. Qofka wax dammiinay oo bixiyey deynta wuxuu xaq u leeyahay in uu dib ugu noqdo deynqabaha xataa ha ogaado ama yuusan ogaanin dammaanadda.

2. Dib uga noqoshaddaasi (regresso) waxey saameey-neysaa raasu'maalka dulsaaradda iyo kharajka. hase yeeshee. wixii ku saabsan kharajka. qofka wax dammiinay wuxuu ceshan karaa oo keliya kharajka uu galay kaddib markii uu u sheegay deynqabaha asalka ah tillaabooyinkii uu ka qaaday.

3. Qofka wax dammiinay wuxuu xaq u leeyahay dulsaaradda sharciga ah (interessi legali) ee inta uu bixiyey oo idil laga billaabo maalinta bixinta la sameeyey.

Qodobka 680aad

Haddii ay jiraan deynqabayaa^l badan ee wadaaga mas'uuliyadda hal deyn, qofka wax dammiinay oo u dammaanad qaaday dhammaantood. wuxuu xaq u leeyahay in uu dib uga soo ceshto mid walba inta uu ka bixiyey.

QEYBTA II

XUQUUQDA CEYNTA AH (diritti reali)

BUUGGA III

XUQUUQDA CEYNIGA EE ASALKA AH

BAABKA I

XAQA LAHAANSHAHA

MADAXA I

XAQA LAHAANSHADA GUUD AHAAN

QEYBTA I

UJEEDDADA XAQA

Qodobka 681aad

1. Xaqa lahaanshaha wuxuu qofka leh siinayaa awoodda intifaaca iyo haynta hantida milkiyadeeda la leeyahay ilaa xadka. iyadoo la dhowrayo waajibaadka uu nidaamka xaceed lagu gooyey.

2. Marka lagu intifaacayo hantida wax dhalineysa, qofka milkiyadda leh waxaa ku waajib ah in uu ka faa'iideysato isagoo dhowraaya danaha guud ee dadweynaha iyo baahida dhaqaalaha qaranka. Haddii waajibkaas la dhowrin madaxda maamulka waxay amri karaan qofka milkiyadda leh tusaaloo-yinka habboon, xaaladaha cul-culusna waxay goyn karaan si ku meel gaar ah maamulidda qasabka ah ee hantida ama la wareegiddooda iyadoo la bixinaayo magdhaw ku dhisan caddaalad.

3. Wixii ka baxsan inta lagu sheegay xubinta hore madaxda maamulka waxay amri karaan la wareegidda dan guud ah ama la wareegaan ku lug leh baahi culus ee degdeg ah, iyagoo cegaya habka u dhigan xeerarka gaarka; isla markaana siinaya qofka milkiyadda leh magdhaw caddaalad ku dhisan.

Qodobka 682aad

1. Xaqa qofka milkiyadda sheyga leh waxaa ka mid ah dhammaan xubnaha muhimka ah ee sheygaas, kuwaasoo laga goyn karin, oo hadii kale sheyga baaba'aaya ama halaa-baya ama beddelmaya.

2. Milkiyadda dhulka waxaa ka mid ah midda dhulka hoostiisa ah iyo korkiisaba ilaa xadka waxtarka u ah ku intifaacidda korka iyo hoosta.

3. Milkiyadda ballarka dhulka (superfice) waxay noqon kartaa, iyadoo sharci ama heshiis loo sameynaayo, waxaa laga sooci karaa milkiyadda dhulka hoostiisa iyo midda hawada, haddii uusan jirin xeer kale.

QEYBTA II

DHIMIDDA XAQA LAHAANSHADA

Qodobka 683aad

Qofka milkiyadda leh, marka uu ku isticmaalayo xaqiisa, waa in uu dhowraa sharciga, dekreetooyinka iyo xeer niidaamyada ku saabsan danta guud ama gaarka ah, waxaa kale ee laga rabaa in uu dhowraa axkaamta soo socota,

Qodobka 684aad

1. Qofka milkiyadda leh xaqiisa si xad dhaaf ah ugu ma isticmaali karo, isagoo waxyeceleynaya milkiyadda qofka la dariska ah.

2. Qofka dariska ah kama doodi karo dhibaataada caadiga ah ee ka timaada darisnimadda oo aan laga baxsan karin. Hase yeeshee, wuxuu codsan karaa in dhibaataadaas laga joojiyo, haddii ay dhaafaan xadka caadiga ah. Markaasna waa in la tixgeliyaa caadada dabiicada maguurtada meelaha ay ku yaalaan iyo waxa loogu tala galay (destinazione). ~~Oggolaanshaha ay bixiyaan madaxda awoodda leh is hortaa-gi mayaana isticmaalka xaqaa.~~

Qodobka 685aad

Qofka milkiyadda leh waa in uu oggolaadaa biyaha la dulmarinayo dhulkiisa, kuwaasoo lagama maarmaan u ah waraabinta dhulka ka fog meesha biyaha.

Qodobka 686aad

1. Qofka leh milkiyadda dhul aan laga geli karin waddada caamka ah oo aan lahayn meel kaafi ah oo laga galo, haddii meesha la geli lahaa uusan helin isagoo kharaj badan iyo dhib la kulma mooyaane, wuxuu xaq u leeyahay inuu maraa (diritto di passaggio) inta ay jirto gelid darrida dhulka dariska ah ilaa inta u baahan ka faa'iideysiga iyo isticmaalka caadiga ah ee dhulka. isagoo bixinayo magdhaw u qalma. ~~Xaqaa waxaa lagu isticmaali karaa oo keliya meesha mari-taanka dhulka uu ka dhib yar yahay.~~

2. Haddii gelid-daarida ay ka timaado qeybinta hal dhul oo sharci ahaan loo sameeyey ama haddii laga heli karo dhulmarid «passaggio» kaafi ah dhanka uu dhulka ka qeybsan yahay, xaq dhulmaridda dhankaas keliya unbaa laga codsan karaa.

Qodobka 687aad

Qof kasto oo milkiyad leh wuxuu xaq u leeyahay in uu ku khasbo qofka dariska la ah in uu xadido xadka labada milkiyadeed u dhaxeeya. Kharajka ku baxana wey wada qeybsanayaan.

— 181 —

Qodobka 688aad

1. Qofka leh milkiyadda derbi lala wadaago wuxuu xaq u leeyahay in uu ku intifaaco sida loogu tala galay iyo in uu wax xoojinaya safiitada sameeyo oo aan culeys siyaado ah u keeneynin darbiga.

2. Haddii derbiga la isla wadaaga uu waxtar u lahaan waayo ku isticmaalka caadi ahaan loogu tala galay, kharajka dib u hagaajintiisa iyo dib u dhisidiisa wuxuu dulsaaran yahay dadka milkiyadda wada leh ilaa in u dhiganta qofka waliba qeybtiisa.

Qodobka 689aad

1. Qofka leh milkiyadda wuxuu kor u qaadi karaa derbiga lala wadaago haddii dan dhab ah uu ka leeyahay, iyadoo shardiga ku xiran uu yahay in eysan dhibaato culus uga imaanin qofka la leh. Waa in uu qaadaa kharajka kor u qaadidda derbiga adkeyntiisana wax u dhimin.

2. Haddii derbiga la isla wadaago uu xajin karin dul u dhisidda «sopraedificazione» qofka milkiyadda wax ka wadaaga oo doonayo in uu kor u qaado waa in uu kharajkiisa dib uga dhisaa derbiga oo idil, si loo dhiso ballarkiisa weyn «maggior spesore» isagoo ku dhisaya haddii ay suuragal tahay, dhulkiisa. Derbiga dib laga dhisay waa la isla wadaagayaa marka laga saaro qeybta la dul dhisay si qofka deriska ah oo dul dhisay uusan ugu doodin magdhaw kasta.

Qodobka 690aad

Qofka dariska oo aan wax ka bixinin kharajka ku baxay kor u qaadidda, wuxuu noqon karaa qof milkiyadda qeybta la dul dhisay wax ku leh, haddii uu bixiyo kharajka ku baxay nuskiisa iyo nuska qiimaha dhulka uu ka soo baxay ballaarinta siyaadada ah «spessore in eccesso».

Qodobka 691aad

Haddii caddeyn ka soo horjeeda eynan jirin, derbiga waqtiga dhismada, kala qeybiya laba guri, waxaa loo qaadanayaa in la wada leeyahay ilaa meesha ay guryaha ku kala qeybsamaan.

— 182 —

Qodobka 692aad

1. Qofka milkiyadda leh kuma qasbi karo qofka deriska ah inuu wareejiyo milkiyaddiisa ama in uu bixiyo qeyb ka mid ah derbiga ama dhulka uu derbiga ku dhisan yahay kolka laga reebo xaaladda ku xusan Qodobka 690.

2. Hase yeeshee, qofka milkiyadda derbiga leh si ula kac ah uma burburin karo derbiga, haddii eynan jirin sabab dhab ah, marka burburinta ay dhibaato u keeneyso qofka dariska ah oo milkiyaddiisa derbiga ku wareegsan tahay.

Qodobka 693aad

1. Qofna kama furan karo meel wax laga arko «veduta» oo ku aadan milkiyadda qofka deriska ah, ilaa meel u jirta hal meter. Cabirka waxaa laga soo qaadayaa dhulka derbiga dibedda ka ah oo aragtida loo furanayo ama leynka dibedda ka ah balkoonaha ama daaqadka.

2. Haddii qof uu u soo wareego gubasho awgeed meel laga arko «veduta» oo ku aadan dhulka qofka deriska ah ilaa cabir ka yar hal meter, qofka deriska ah wax kama dhisi karo ilaa cabir ka yar hal meter oo loo cabirayo sida lagu sheegay xubinta hore ilaa dhirarka dhismaha oo dhan oo laga helo aragtida «veduta».

Qodobka 694aad

Ma jiro qof ku lahaan kara deriskiisa aragti qaloocan ilaa meel u jirta in ka yar 50 shentimeter «cm» laga billaabo geeska furidda. Ka reebiddaasi ma jirto haddii aragtida qaloocan ee dhulka deriska ah ay isla waqtigaas tahay aragti ku taal waddada caamka ah.

Qodobka 695aad

Cabir uma dhigna furitaanka ku saabsan aftiinka oo dhinaciisa hooseeya uu dhiirirkiisa ka sareeyo jooga nin caadi ah ee looga dan leeyahay maridda dabeesha iyo iftiinka oo aan dooneyn aragti dhulka qofka deriska ah.

Qodobka 696aad

1. Haddii heshiiska iyo dardaaranka «testamento» laga helo shardi sheegaaya inaan lagu tasarufi karin hanti «inalienabilita' di un bene», shardigaas waa ansax haddii uu sal u yahay sabab la garwaaqsan karo, ama haddii uu ku eg yahay muddo caqliga gasha.

2. Sababta waxaa loo qaadanayaa in ay xaq tahay haddii tasarufka loo sameeyey si loo daafaco dan xaq ah ha ah-aato qof sheyga haysta «disponente» ama kan gadanaya acquirente» ama qof saddexaad.

3. Muddada caqliga gasha waxey socon kartaa ilaa inta uu nool yahay qofka leh tasarufka (disponente) iyo kan gadanaaya ama kan saddexaad.

Qodobka 697aad

Haddii shardiga tasaruf la'aanta (inalienabilità) oo lagu daray heshiiska ama dardaaranka uu sax yahay sida waafaqsan qodobka hore, waa baaba'a tasaruf kasta oo la sameeyo oo ka soo horjeeda shardigaas (clausola).

QEYBTA III

ISLA WADAAG (Comunione)

XEER NIDAAMIYEYAAL

Qodobka 698aad

Haddii laba qof ama ka badan ay isla wadaagaan milkiyadda hal shey. iyadoo qeybsaneyn qeybta qof walba, dadkaasi waxey ka qeyb galayaan lahaanshada sheyga, qeybba hoodana waxaa loo qaadanayaa in ay la'eg yihiin, haddii eynan jirin caddeyn ka soo horjeeda.

Qodobka 699aad

1. Qof kasta oo ku jira wadaagga wuxuu leeyahay mulkiyadda qaybtaasi. Wuu haysan karaa, wuu ku intifaaci karaa miraheeda, waana ku isticmaali karaa iyadoo lagu xiray in qofka kale ee wadaagga uu haysan xaquuqda dadka kula jira.

2. Haddii sheyga la haysto (Atto di disposizione) loola jeedo qeyb ka mid ah sheyga la wadaago. sheygaasna uusan waqtiga qaybinta ka mid ahayn qeybta kan haysta, xaq iibsada wuxuu u wareegaa laga billaabo waqtiga tasarufka qaybta uu leeyahay kan wax haystay marka la eego qaybinta. Haddii iibsadaha uusan ka war hayn in kan sheyga haysta uusan ahayn qofkii lahaa qeybta sheyga la qeybiyey ee la wadaago, wuxuu codsan karaa baaba'inta qoraalka (atto).

Qodobka 700aad

Haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin maamulka sheyga la isla wadaago waxaa leh inta wadaagga ku wada-jirta oo idil.

Qodobka 701aad

1. Wixii maamulka caadiga ah ku saabsan, waxaa lagu dhammeynayaa aqlabiyada dadka ku jira wadaagga, waxeyna qasbeysaa dhammaantood, aqlabiyada waxaa lagu xi-sabayaa sida ay tahay qiimaha qeybta. Haddii ay dhismi weydo aqlabiyada, Maxkamaddu waxey awood u leedahay in ay qaado tillaabada la habboon ayna magacaawdo haddii ay la noqoto qof maamulka sheyga la wadaagga, haddii uu sidaa Maxkamaddu ka codsado qof ku jira wadaagga.

2. Aqlabiyada dadka wadaagga ku jira waxey xataa dooran karaan hal maamule, waxeyna sameyn karaan nidaam quseeya maamulka caadiga ah iyo intifaaca wanaagsan ee sheyga la wadaagga iyadoo lagu dabaqi karo xataa intii dad ku jira wadaagga oo idil sheyga ku sheeganaysa xaq guud ahaaneed ama gaar ahaaneed (gli aventi causa o titolo universale o particolare).

3. Qofka ku jira wadaagga oo maamulayo sheyga la wadaago wuxuu ka dhigan yahay wakiilkooda hadduusan is hortaag ka imaanin dhanka qof ka mid ah wadaagga.